

MEMORANDUM 2014

van de Gewestelijke Ontwikkelingscommissie (GOC)

« ter attentie van de verantwoordelijken van de politieke partijen die gevraagd worden om de toekomst van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te bespreken voor de legislatuur 2014-2019. »

NB: Memorandum = zelfstandig naamwoord uit het Latijn - memorandum « dat wat onthouden moet worden ».

De GOC stelde reeds in 2009 een Memorandum op “aan de onderhandelaars van het meerderheidsakkoord voor de legislatuur 2009-2014 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest” waarin ze van mening was dat een nieuw GewOP (daarna GPDO geworden) onontbeerlijk was als stadsproject en als basis voor de strategische keuzes, want “*het Gewestelijk Ontwikkelingsplan is een instrument voor de globale planning van de gewestelijke ontwikkeling in het kader van de duurzame ontwikkeling*” (art. 17 BWRO).

In het kader van artikel 7 van het BWRO, dat stipuleert dat « de GOC algemene richtlijnen voorstelt in verband met de voorbereiding en de opmaak van ontwikkelingsplannen... », doet de GOC de volgende voorstellen:

1. DE GROTE UITDAGINGEN VAN DE STAD EN HAAR WIJKEN

Het Memorandum van de GOC benadrukte in 2009 dat we in het kader van een toekomstig GPDO tegemoet zullen moeten komen aan vier grote uitdagingen.

Sindsdien zien we dat de trends op mondiaal, Europees, federaal en stedelijk vlak deze uitdagingen alleen maar bevestigen en versterken waardoor we meer dan ooit nood hebben aan een ontwerp van GPDO dat de nodige respons hierop kan geven.

Ter herinnering: de uitdagingen van de sociale en economische breuk, de demografische uitdaging, de uitdaging van het milieu (groter geworden sinds het laatste verslag van het IPCC), de grootstedelijke en internationale uitdaging (nog dringender geworden gezien de globalisering).

De opdracht van de GOC bestaat eruit om op een globale manier rekening te houden met de stedelijke problemen. De samenstelling van haar vertegenwoordiging wijst trouwens duidelijk op deze denkwijze. Ze moet m.a.w. eerst en vooral alle zaken behandelen die deel uitmaken van de “stedelijke complexiteit” (dus naast wat er aangehaald wordt in het ontwerp van het GPDO) en die overeenkomen met wat zij beschouwt als de drie grote hedendaagse transversale uitdagingen van onze stad:

- De eerste uitdaging bestaat uit het « samenleven in Brussel » of het zorgen voor een uitstekende levenskwaliteit in de stad waarbij een nieuwe vorm van stedelijkheid tot stand komt.

In de toekomst steunt dit op :

- de toename van de sociale, economische en culturele solidariteit om de armoede af te remmen,
- de antwoorden op de huidige demografische groei,
- de noodzaak om jongeren hoger op te leiden,
- de strijd tegen klimaat- en milieuschade,
- de technische en gedragsmaatregelen die ernaar streven om iedereen mobiel te maken,
- de erkenning en het respect van de “gemeenschappen” die deel uitmaken van de stedelijke “diversiteit” van ons Gewest.

De principes van de “duurzame stad” moeten transversaal benaderd worden bij deze globale uitdaging rond stedelijke uitmuntendheid. De volgende elementen moeten erin opgenomen worden:

- de armoede, de migratie, de tewerkstelling en de beroepsopleiding;
- de sociale cohesie tegenover de gevaren van dualisering (komt reeds meer dan 25 jaar aan bod);
- de mobiliteit (op alle niveaus, door rekening te houden met ecologische mobiliteit en intermodaliteit);
- de cultuur van het delen, van het onder elkaar uitwisselen, van een zekere eenvoud in tegenstelling tot de hyperconsumptie (belangrijke toename van de mogelijkheden tot delen: gedeelde openbare ruimtes en samenlevingsruimtes));
- het milieu, de vervuiling en de overlast;
- het beheer van grondstoffencycli, zoals water, afval, het stedelijke metabolisme en de ecosystemische bronnen met een specifiek streven op het vlak van milieu, samenleving en economie;
- de nieuwe vormen van beheer (op de verschillende niveaus van het Gewest);
- het hoger onderwijs en het onderzoek (bv: de impact van het “Décret Paysage” voor het onderwijslandschap in de Federatie Wallonië-Brussel).

Binnen die context is het opnieuw uitdenken van het beheer van de stad en haar wijken (cf. de 118 wijken voorzien in de Wijkmonitoring) onontbeerlijk. Hierbij moet er meer plaats gegeven worden aan de contacten tussen de stakeholders van de stad en moeten er nieuwe actievere consultatie- en adviesprocedures voor alle ontwerpen voorgesteld worden, zodra er een impact is op de levensstandaard van de wijken.

Het volstaat hierbij om te verwijzen naar de burgerparticipatieprocedures en de successen van stedelijke strategieën opgezet in Bordeaux, Barcelona, Rijsel,... en naar de bestaande participatieprocessen in het kader van de wijkcontracten.

- De tweede uitdaging bestaat uit het "opbouwen en inrichten van Brussel » of het voorstellen van nieuwe configuraties op het vlak van huisvesting, stedelijke mix en dichtheid voor de stad, om zo de stad zichzelf te laten heropbouwen met oog voor architecturale en stedenbouwkundige kwaliteit, zowel voor de bebouwde ruimtes als voor de openbare ruimtes.

Het komt erop aan om :

- de vernieuwing van de wijken verder te zetten, te versterken en uit te breiden,
- te beantwoorden aan de behoeften en de vragen op het vlak van uitrusting, sociale en middenklasse woningen, nieuwe ruimtes voor activiteiten en tewerkstelling, opleidingsplaatsen aangepast aan de demografische groei, openbare ruimtes en versterking van de collectieve mobiliteitsmiddelen,
- binnen alle architecturale en stedenbouwkundige projecten de opname op het niveau van de wijken, naast die van de gemeenten of het gewest te erkennen als basiseenheid (of standaard),
- een eenwording en vereenvoudiging voor te stellen van alle administratieve, financiële en technische procedures vanaf de fase van het voorstel tot de realisatie van de projecten. De trage ontwikkeling van het GEN is hierbij het beste voorbeeld.

- De derde uitdaging bestaat uit het bevestigen van de “aanwezigheid” en de “uitstraling” van Brussel evenals van haar vele facetten en haar streven, over het gewestelijke niveau heen.

- dit is reageren op deze behoefte en dit streven op het vlak van de stedelijke metropool, van de « polycentrische stedelijke ruimtes » binnen een netwerk van centrale steden op federaal, Europees en internationaal vlak ;
- dit is haar plaats innemen en zich kaderen tegen de achtergrond van de globalisering; die daarom niet vooral bancaire en financieel is, maar ook alternatief, democratisch en menselijk.

2. DE UITWERKING VAN DE « HOOFDSTEDELIJKE GEMEENSCHAP » (H.G.)

- Bepaling van de doelstellingen en van het ontwerp van de « Hoofdstedelijke Gemeenschap », zoals voorzien in de 6de Staatshervorming.
- Thema's en uitdagingen die prioritair behandeld moeten worden op hoofdstedelijk niveau: de gewestplannen, de mobiliteit, het milieu en de overlast, de ontwikkeling van winkelcentra, het voetbalstadion, de toekomst van de as van de Zenne en van het Kanaal, het transregionale (of hoofdstedelijke) groene en blauwe netwerk, de economische samenwerking in verschillende vormen evenals de mobiliteitsnetwerken voor mensen en goederen, het stedelijke en ecologische toerisme,...
- Voorstel tot het opzetten van een hoofdstedelijk overleg, tussen de verwante Commissies van de 3 Gewesten (de GOC, de CRAT in Wallonië en de SARO in Vlaanderen), en dit in de vorm van een Hoofdstedelijke Ontwikkelingscommissie, of door de huidige gemeenschappelijke gesprekken van de 3 Commissies te verduurzamen en te structureren. Het doel bestaat erin om de politieke verantwoordelijken advies en expertise te bieden over de hoofdstedelijke uitdagingen, meer bepaald op het vlak van economische, sociale, culturele en stedenbouwkundige ontwikkeling.

3. DE AFWERKING VAN HET ONTWERP VAN HET GPDO

- Door het uitwerkings- en goedkeuringproces van het ontwerp van het GPDO opgestart door de vorige regering te hernemen ;

- Door rekening te houden met de adviezen gevraagd door de regering en specifiek het advies gegeven door de GOC aan de Brusselse Hoofdstedelijke Regering op 13.03.2014. (zie ingediend verslag: « Ontwerp GPDO. Advies van de GOC – 13 maart 2014 ») ;
- Door parallel en gezamenlijk de 4 stedelijke niveaus van BRUSSEL op te nemen :
 1. lokaal : het niveau van de wijken (118) en van de gemeenten ;
 2. gewest en gemeenschap: het niveau van het gewest (met de uitdaging van het gewestelijke polycentrisme) en het niveau van de verschillende gemeenschappen (VI/Wal-Brussel);
 3. hoofdstedelijk en federaal : het niveau van de hoofdstedelijke gemeenschap, het niveau van de stadsnetwerken en het federale niveau ;
 4. internationaal : het niveau van Europa en van de stedelijke impact van de globalisering.

4. DE OPNAME VAN EEN REEKSGEMEENSCHAPSGERELATEERDE ZAKEN MET EEN STEDENBOUWKUNDIGE DRAAGWIJDTE, DIE TYPISCH GEWESTELIJK IS, BINNEN EEN PROSPECTIEVE EN GLOBALE VISIE OP BRUSSEL

Doelstellingen :

- Een globale en samenhangende visie rond stedelijke ontwikkeling ;
- De aanpassing van de competenties vertegenwoordigd binnen de GOC, aan nieuwe zaken: onderwijs, opleiding, cultuur, gezondheid (bouwen van scholen, culturele centra, sportzalen, ...) die een belangrijke impact hebben op de stedelijke inrichting en de Brusselse wijken. We moeten aandacht vestigen op het belang van de rol van cultuur¹

5. EVOLUTIE EN HERVORMING VAN DE GEWESTELIJKE ONTWIKKELINGSCOMMISSIE - DE GOC –

Bovendien dringt er zich, gezien de politieke, economische, sociale, culturele en institutionele veranderingen binnen ons Gewest, een hervorming van de raadgevende, adviserende en deskundige opdrachten voor de Brusselse Hoofdstedelijke Regering op, in het bijzonder die van de GOC, zoals momenteel bepaald in het BWRO.

Wat de GOC betreft, zou ze enerzijds moeten steunen op een betere vertegenwoordiging van de verschillende stakeholders van het stedelijke, sociale en culturele leven, evenals van hun algemene of specifieke competenties, onderbouwd door een aangroei van de middelen voor de werking:

- De GOC, waarbij wat er werkelijk leeft binnen het Gewest tot uiting komt, wenst op regelmatige en permanente basis een dialoog te voeren met de gewestregering om zo actief bij te dragen aan de projecten die opgezet moeten worden om te beantwoorden aan de

¹ (cultuur op het niveau van de stedelijke samenleving, beklemtoond in het Memorandum rond « Cultuur en Democratie » verstuurd naar de politieke vertegenwoordigers, waarin gepleit wordt voor een nieuwe « cultuur van de democratie »)

essentiële uitdagingen waarmee het Gewest geconfronteerd wordt.

Het zou nuttig zijn om elke drie maanden rond de tafel te zitten met de Minister bevoegd voor Ruimtelijke ordening om te komen tot een echt samenwerkingsverband :

- Hervorming naar meer efficiëntie toe, rekening houdend met het feit dat er minder overlappingsen moeten zijn op het vlak van competenties en advies tussen de verschillende bestaande instellingen en dat ertussen meer synergie moet zijn om te komen tot raad, advies en expertise die zowel meer multidisciplinair als meer wetenschappelijk is. In dat opzicht vraagt de GOC om zo vroeg betrokken te worden bij de verschillende ruimtelijke ordeningsprojecten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
- Hervorming door te denken in termen van ruimere territoriale competenties (specifiek op hoofdstedelijk vlak) en/of meer specifiek in verhouding tot de verschillende te behandelen territoriale niveaus (niveaus van de wijken, van de gemeenten,...); (zie punt 2 “De uitwerking van de “hoofdstedelijke gemeenschap” (H.G.)).
- Hervorming om beter rekening te houden met de acute stedelijke problemen zoals: het lawaai (de vluchtplannen, het verkeer,), de armoede, het milieu (de vervuiling, diverse hinder), de mobiliteit, de gezondheid,... via werk- en denkcommissies uitgebreid met stakeholders uit de praktijk, met onderzoeks- en wetenschapsinstellingen, evenals met universiteiten (zie punt: “De opname van een reeks gemeenschapsgerelateerde zaken met een stedenbouwkundige draagwijdte, die typisch gewestelijk is, binnen een prospectieve en globale visie op Brussel).
- Hervorming op het vlak van onderzoek en studie ter bevordering of ter begeleiding op het vlak van stedelijke en hoofdstedelijke ontwikkeling. Er zijn nieuwe activiteiten mogelijk dankzij een herkwalificatie van de vertegenwoordiging in samenhang met de gewestelijke administraties waarvan ze afhangt en in synergie met de universiteiten en onderzoekscentra van het hoger onderwijs (bijvoorbeeld: peterschap of lid van het Begeleidingscomité van Innoviris, samenwerking met de faculteiten en de stedenbouwkundige instellingen, Brussels Studies Institute en Brussels Academy, ...).